

MI VAN A FIÓKBAN?

KÉT FLEKK
KOVÁCS SÁNDOR IVÁNNAL

VINKLER LÁSZLO RAJZA

Ha már úgy hozta a szerkesztőségi döntés, hogy nem kerülhetem el a rám mért nyilatkozási kényszert, hadd menjek elébe a kérdéseknek és válaszoknak objektív vallomással, hadd keressek ürügyet a megszólaláshoz. A hagyomány a kritikus, a szerkesztő, az irodalomtörténész rejtőzködő személytelenségére int; neki művében s másoknak általa szervezett munkájában kell megnyilatkoznia — nem pedig nyilatkozatokban, s ezekkel főleg nem saját lapjának hasábjain. Pillantsunk erősítésül a klasszikusok gyakorlatára. Azt látjuk: Ösvát túlhajtott aszkézise — hogy nem is írt a Nyugat-ba — lefegyverző, de nem lehet egészséges eszmény, mert önnön fórumát gyengítette ezzel, s legendát csinált magáról. Az eszmény a Gaál Gábor-i magatartás. Ő teleírta a Korunk évfolyamait, írásával megemelte a lapot, a legendateremtést másokra hagyta, s személyiségének jeleit mindig csak a Korunk éveinek margóján, mindig a lap ürügyén hagyta ránk.

A lapról és a Rovatról beszélhetek a magam ürügyén — így fogom fel a mostani alkalmat, s ezért vállalom a megszólalást. Koromat tekintve a legfiatalabb, az itt töltött idő szerint a legöregebb vagyok a Tiszatáj redakciójában. „Sorsom történelem” — mond-

hatnám Váci Mihályt; a Tiszatáj és ifjúságom története, hisz néhány hónap múlva éppen tíz éve lesz, hogy a szerkesztőségben dolgozom. 1937-ben születtem, eddigi életem egyharmada tehát a lapcsinálásra esik, s ez az idő alig kevesebb folyóiratunk történetének félidejénél. Az egyetemen Koltay-Kastner Jenőtől régi magyar irodalmat, Király Istvántól a mai irodalom szeretetét tanultam, a szerkesztőségi gyakorlat első technikai fogásaiba Szabolcsi Gábor vezetett be. „Slapajként” kezdtem: miként a gyermek Szenci Molnár Albert forgozódt az istenes vénember, Károli Gáspár lábainál, talpalt a korrekktúraívekkel Gönc és Vizsoly között, úgy jutott ki kezdetben nékem is a redakcióbéli aprómunka.

1960-tól oktatók régi magyar irodalmat a szegedi egyetemen — tanulmányaim befejezésekor mint gyakornok kerültem az Irodalomtörténeti Intézetbe, most adjunktus vagyok —, 1961-től vezetem a Tiszatáj kritikai rovatát. Ekkor egy induló irodalmi folyóirat szerkesztőségébe hívtak, én Szegedet választottam. Jóllehet Bihar, a Partium történelmi levegőjű tájairól származom, Szeged második szülőföldemmé lett, s a várossal való mély azonosulásnak kezdetétől erős vágya él bennem. A Tömörkény-émlékkönyv, vagy a Kis szegedi irodalomtörténet tanúskodik erről. A régi magyar irodalom, főképp a XVII. század iránti érdeklődésemről az Akadémiai Kiadónál nemrég megjelent Szepsi Csombor kritikai kiadás adhat bizonyosságot. Kritikus munkásságom legfontosabb teljesítményének a Tiszatáj kritikai rovatát tekintem, mert mások írásaiban én is benne vagyok a szervezés, a szerkesztés jussán.

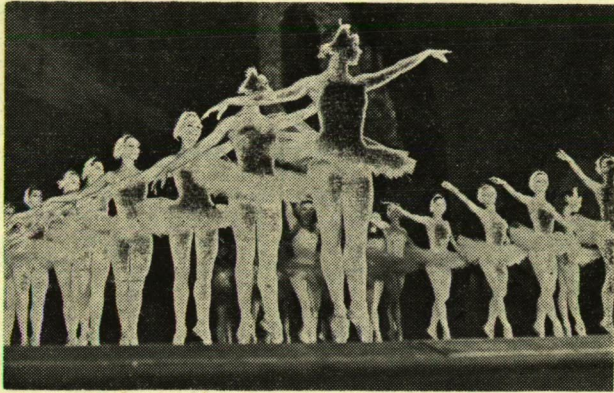
Régi irodalom és mai irodalomkritika? Igen, ideálisan összeegyeztethető: a múltat szenvedéllyel kell teremteni és átlekesíteni, a jelent történeti és filológiai körülménnyel lehet csak marandóan felmutatni.

— Hogy mi van a fiókban?

— Mindig több kritika és tanulmány a munkatársaktól, mint amit a szerkesztő közreadhat. És egyéni tervek megvalósításának vágya: hosszabb távon a régi magyar próza természetrajza s egy múltat és jelent faggató cikkgyűjtemény; megfoghatóbb közelségben egy Szepsi Csombor-monográfia és egy dokumentumkötet a XVI—XVIII. századi magyar világljárás irodalmi emlékeiből; mindennapi feladatként — a létezési mód diktálta kényszerrel — a szerkesztés és a kritika.

SZEGEDI SZABADTÉRI JÁTÉKOK
1968

ESEMÉNYNAPTÁR

JELENET A HATTYÚK TAVÁBÓL

A téri fényfüggöny mögül felharsanó szignál, a „Szeged híres város” fanfárkórusa tizedik, jubileumi nyarat konferált be július 20-án a Tisza-parti metropolis dómjához. Hagyományosan Erkel-mű, a *Bánk bán* nyitotta a fesztivált Kórodi András vezényletével, Szinetár Miklós és Félix László közös rendezésében. Az opera címszerepét Simándi József énekelte, Melinda: Moldován Stefánia, Gertrud: Komlóssy Erzsébet, Tiborc: Radnai György volt. A további szerepekben Palcsó Sándort, Sebestyén Sándort, Szalma Ferencet, Nádas Tibort hallottuk; a színlap érdekessége, hogy a közreműködő szolisták többségének egykor a Szegedi Nemzeti Színházból indult el karrierje. Az opera újszerű díszleteit Fülöp Zoltán, jelmezeit Márk Tivadar tervezte; balettbetétjeinek koreográfusa Barkóczy Sándor volt.

Csajkovszkij: A *hattyúk tava* című balettjét a Rigai Állami Opera- és Balettszínház művészei négy előadásban „mesélték el” a fesztivál nagyszámú közönségének. Elena Tangieva-Birznyek rendezésében, aki maga alkalmazta és részben értelmezte együttese meg a dómszínpad méreteihez M. Petipa—L. Ivanov klasszikus koreográfiáját. Edgar Vardaunisz díszletei közt, s ugyancsak az állami díjas, kiváló művész tervei szerint készült jelmezekben a mesejáték főbb alakjait kettős szereposztás elevenítette meg: Velta Vilcina és Harald Ritenberg, illetve Inara Abele és Vladimir Gelvan közreműködésével. Kitűnt még az udvari bolondot megformáló Vladimir Cukanov és a varázsló Artur Ekisz. A fesztiválzenekart Janisz Hunnen vezényelte.

Harmadszor került műsorra Kacsóh Pongrác daljátéka, a *János vitéz*. A fesztiválon debütáló Rubányi Vilmos karmester, Kertész Gyula rendező és Székely László díszlettervező hagyományokkal szakító elképzeléseit a címszereplő Palcsó Sándor, Andor Éva (Iluska), Dene József (Bagó), és több neves fővárosi mű-

INNEN-
ONNAN

EGY KRITIKUSI
FŐLÜLETESSÉGRŐL

Az *Élet és Irodalom*-ban egy idő óta Kelemen János recenziálja a külföldi magyar irodalom műveit. Az ez évi 26. számban a romániai Bajor Andor Főúr, írja a többihez című satirikus könyvéről írt. Bajor Andor könyve nem tetszik Kelemen Jánosnak. Leleke rajta. De kritikája olvas-tán föltámad bennünk a gyanú, hogy Kelemen Jánosnak csak gyöngé sejtései vannak a satíráról és humorról. Egyetlen kézzelfogható ellenvetése van Bajor kötetével szemben, s ez így szól: „Hozzá képest a mi szelíden ironikus Tabi Lászlónk vitriolos purifikátornak hat.” Ez az összehasonlítás

készítettet felszólalásra bennünket, és szerényen megkérdezzük: mióta lett Tabi László a satíra és a humor mércéje? Kelemen János kritikája alapos tájékoztatlanságot árul el. Olvassa csak el figyelmesen Bajor kötetét, és akkor észre fogja venni, hogy a filozofikus humor egyik legjobb magyar nyelvű művelője Bajor Andor. Tessék olvasni Bajor egyéb írásait is (előző köteteit!), s néhány figyelmes órát szentelni egy

magvasabb tanulmány megírására, nem pedig tizenöt és fél rövidke sorban előállni egy blöffel. Az egész ügy talán jelentéktelennek tetszhet, de nem az. A külföldi magyar irodalom jobbára ismeretlen olvasóközönségünk előtt, ez a kritikai orientálás becsapja az olvasóközönséget. Amikor az *Élet és Irodalom* 18.

INNEN- ONNAN

számában olvastuk Kelemen János értetlenkedő és lebecsülő kritikáját Szilágyi Domokos verseiről, azt hittük, hogy egy kritikus tévedésről van szó, azóta látjuk, hogy a külföldi magyar irodalomnak szentelt alkalmi néhány sor a kritikairó tájékoztatatlanságát takarja. A Magyar Írók Szövetségének vitája a külföldi magyar irodalomról nem talált megértésre ezeknél az irodalmaknál, ennek okait lehet keresni, a kapcsolatokat kölcsönös vitákkal javítani, de nem valószínű, hogy az Élet és Irodalom kritikusanak fölületessége jót tesz az ügynek.

(i.)

GAÁL GÁBOR- LEVELEK

A bukaresti *Előre* júni 21-i számában Corneliu Codarcea és Gaál Gábor kapcsolatának dokumentumait közli Balogh József. Codarcea újságíró ma Bukarestben él, egyike volt a román—magyar szellemi érintkezés ápolóinak, kapcsolatai voltak Adyval, Bartókkal, Móriczcal, Karinthy Frigyes-sel, Hunyady Sándorral, Kuncz Aladárral és Gaál Gáborral. A közlemény két Gaál Gábor-levelet tesz közzé, az elsőt (1934) Gaál romániai tartózkodásának meghosszabbításában kér segítséget a külügyminisztériumban dolgozó Codarceától, a másikat (1946, ezt a levelet idézzük) a szünetelő *Korunk* újraindítását szervező Gaál terveiről olvashatunk. A levél újabb bizonyítéka annak, hogy Gaál Gábor milyen fon-

KRÓNIKA

vész: Gobbi Hilda, Kibédi Ervin, Dunszt Mária, Alfonzó, Hlatki László valósította meg. A balettagyüttesből Kékesi Mária táncolt szólót. A hagyományokhoz híven a Szegedi Nemzeti Színház művészei közül is sokan segítettek a játék sikerrevitelét. Ugyancsak harmadik alkalommal hangzott fel a Szegedi Szabadtéri Játékokon Verdi operája, az *Aida* — Vaszy Viktor dirigálásával, Mikó András rendezésében. S mint rendezés lenni szokott, neves külföldi vendégművészekkel: Maria Biesuval, a Kisinyovi Opera- és Balettszínház szopránjával, Pedro Lavirgennel, a Barcelónai Opera tenoristájával és Peter Glossop-pal, a londoni Covent Garden basszistájával főbb szerepeiben. Hazai partnereik Komlóssy Erzsébet, Sinkó György, Gregor József, Karikó Teréz, ifj. Littay Gyula voltak. Barkóczy Sándor koreográfiájára Medveczky Ilona táncolt szólót, a díszleteket Varga Mátyás, a jelmezeket Márk Tivadar tervezte, a kórust Szalay Miklós tanította be.

A jubileumi fesztivált a *Magyar Állami Népi-együttes* előadása zárta. Rábai Miklós világhírű társulata *Rapszódia* címmel válogatta csoportba repertoárja sikeres számait. A díszleteket Fülöp Zoltán és Horváth Mihály tervezte, a zenekart Lantos Rezső, az énekkart Pásztai Miklós vezényelte.

(A játékok értékelésére a következő számunkban visszatérünk. — A szerk.)

N. I.

NÉPRAJZI FILMEK SZEMLEJE

A szakszervezeti táncegyüttesek fesztiváljának kiegészítő rendezvényeként, de semmiképp sem az ünnepi hetek csorbított jogú programpontjaként rendezték meg Szegeden az I. Országos Néprajzi Filmszemlét. Az augusztus 1 és 3 között lezajlott vetítéssorozat éppen a maga úttörő — nemzetközi méretekben is társ nélküli — mivoltával bizonyította megrendezésének értelmét. Aki végignézte a szemlén lepergetett munkákat, igazolhatja: annyi más — nem egy esetben inkább önmagáért való — fesztivállal mellett feltétlenül szükség van a folklórfilmek seregszemléjére is.

Az I. Országos Néprajzi Filmszemle azonban önmaga létének fényes igazolása mellett jó néhány emlékezetes bemutatót is hozott. Fórumot kaptak Szegeden olyan filmek, amelyek egyébként aligha váltak volna a néprajztudomány művelőinek közkincsévé. Azokra az *amatőrök* által készített munkákra gondolunk elsősorban, amelyek ugyan kisebb-nagyobb technikai hibákkal, de az emlékméntésnek igen nagy felelősségével rögzítették szalagra az éppen napjainkban eltűnő mestertogásokat, a falvak-tanyák lakóinak ugyancsak kiveszőben levő szokásait. Nem ok nélkül éppen ezek a filmek nyerték el a Jancsó Miklós filmrendező zsurí tetszését is. A *jászsági filmklub Kánaai menyegző* című kisfilmje például, amely az északi országrész lakóinak egy egészen különös, a bibliai történetet népi lakomává alakító szokását rögzítette celluloidra, vagy a *szegedi* amatőrfilmes *dr. Németh András A pék* című kisfilmje, amely egy öreg sűtőmester portréját rajzolta meg dokumentatíván, egyben költőien. (Mindkét alkotás az amatőr kategória első díját kapta.)

A közismertté vált filmkincsek fóruma mellett a folklórfilmzés *tapasztalatsere*-helye is volt a szegedi szemle. Ami ez utóbbi vonatkozását illeti: a részt vevő szakemberek megvitathatták, hogy miképpen is kell az emlékek filmre bevését végezni. Megállapodhattak abban, hogy a néprajzi filmek készítésekor a legfőbb követelmény a választott téma lehető legteljesebb — dokumentatíván hiteles — feldolgozása, a tudományos igényű *gyűjtés*. Minden egyéb szempont — a rögzített látvány „sztoriba” sorolása, játékká oldása — csak ezután következhet.

A jelzett igényeknek feleltek meg a *hivatásos* filmek által készített s a maguk kategóriájában a legjobbnak nyilvánított alkotások is: *Lakatos* Vince filmjei, amelyek mind tech-

nikai, mind pedig szakmai szempontból példamutatóak voltak — készítőjük első díjat kapott értük —, s éppígy a tv-rendező *Moldován* Domokos parasztfestőket bemutató sorozata, amely a hivatásos művészek második díját érdemelte ki. Ez utóbbi sorozat egyébként a maga tömör — hol tudományosan elemző, hol riportosan felfedező — módján egy különös missziót teljesít, s valamennyi darabjának elkészülte után bizonyára nemzetközi visszhangot is kelt.

A tervek szerint jövőre már nemzetközi jelleget kap a néprajzi filmszemle: a hazai filmeseken kívül határainkon túli vendégek — rendezők, folklór-szakemberek — érkezését is várják. Reméljük, a már első alkalommal csatát nyert rendezvény 1969-ben méltóbb helyen, de ugyanilyen lelkes rendezésben ismétlődik meg.

A. L.

IPARMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS ÉS NYÁRI MŰVÉSZTELEP SZEGEDEN

Július 21-én a Magyar Iparművészeti Főiskola hallgatóinak diplomamunkáiból kiállítás nyílt a Tömörkény gimnáziumban. Radnóti Tamás népművelési csoportvezető bevezető szavai után dr. Pogány Frigyes, a Magyar Iparművészeti Főiskola igazgatója nyitotta meg a kiállítást. A rendezvényt a fesztivál egyik színpontjaként értékelte, s utalt a főiskola és a Tömörkény István Művészeti Gimnázium kapcsolatára is. A gimnázium tehetséges hallgatói közül többen kerültek a főiskolára, sőt végeztek is már néhányan.

„A főiskolán tizenkét szak van — mondta bevezetőjében —, s ezek különleges funkciót töltenek be. Az iparművészek feladata az ipar és a művészet szolgálata, az emberi környezetformálás, s ez egyre jobban hozzátartozik a mindennapi élethez. A környezet, amelyet magunk körül megteremtettünk, saját egyéniségünk hű tükré. Környezetünk gondolatvilágunkat, felfogásunkat is elárulja. Az iparművészeti alkotásokban a humán kultúra és a technika szerves kapcsolata valósul meg.” Textilfélék, szőnyegek, bútor, fémpipari cikkek, modern ékszerek, cipők, illusztris kiadású kozmetikai cikkek láthatók a kiállításon, sőt érdekes kerámiai alkotások is.

A kiállítással egy időben az Ady kollégiumban Király Sándor főiskolai tanár vezetésével 45 I. éves hallgató tölti gyakorlatát. A kéthetes gyakorlat kiegészítő része az egész évi programnak. A művésztelep hallgatói megismerkednek a várossal, a tájjal, történelmi és népművészeti hagyományokkal. Sok a lehetőség színben és témában, az itt elkészített vázlatokat jól felhasználhatják majd a jövő évi feladatokhoz. A főiskola pedig az ősz folyamán kiállítást rendez az összegyűlt anyagból.

A rajzok tematikája mutatja, hogy az időt jól hasznosították. A dorozsmai szélmalom, a fűvészkeret virágsodái, a múzeum népművészeti tárgyai éppúgy megtalálhatók a gyűjteményben, mint a szalámigyár és műemlékeink.

Harmadéve töltik gyakorlatukat Szegeden a főiskolások, harmadszorra nyílt meg kiállításuk is. Reméljük, hogy a jövőben ez a hagyomány tovább folytatódik, s tematikájában egyre gazdagabb, változatosabb összeállítást láthatunk.

L. K.

NÉPTÁNCFESTIVÁL ÚJSZEGEDEN

Három nap három bemutatója vonta meg a szót ideig-óráig a Szegedi Szabadtéri Játékoktól. A Bánk bán búcsúelőadása és a János vitéz esőmosta premierje közé ékelődő országos szakszervezeti néptáncfesztiválon, évenkénti sorrendben a harmadikot, hat magyar és négy külföldi együttesnek tapsolt az újszegedi szabadtéri színpad lelkes közönsége.

A hazai tánc csoportok zömmel kamarajellegű, néhány szereplőre tervezett, szolisták egyéni képességeire hagyatkozó bemutatókat tartottak. Kivétel talán az EDOSZ „Szeged” népi együttes, mely Lutor Gyula népdalokra koreografált Húzzátok cigányok szvitjével, negyven táncost színpadra szólító mozgalmas finaléjával szinte egyedül igényel-
te teljes terjedelmében a táncplatót. A VDSZ Bartók Béla

tosságot tulajdonított a Korunk-nak, s hogy munkája mennyire egyet jelentett a folyóirat sorsával:

„Kedves Uram!

Az Utunk kiadóhivatalába érkezett, az Utunkat az információs minisztérium részére megrendelő levélből tudtam meg az Ön címét, s annyi év után sietek tüstént írni Önnek. Mi újság, mi minden történt Önnel a 30-as évek vége óta, mikor utóljára láttam.

Most egyebek közt az Utunkat szerkesztem. Ez az Utunk egyáltalán nem a régi Korunk. Ez szélesebb olvasó rétegeknek készül, sokkal könnyebb akar lenni; népszerűbb, olvashatóbb, közvetlenebb. Rokonságot csak belső szellemében tart a Korunkkal.

Természetesen a mi viszonylataink közt ilyen lapot is nehéz csinálni. Ám ahogy a magyar olvasó nevelésre szorul, ugyanúgy ki kell még nevelni a lapnak a munkatársi gárdáját is. Ezt a munkát, a magam részéről főfeladatnak tartom.

Idővel mindenesetre a Korunkat is fel fogom újítani, ahol szélesebben és mélyebben lehet orszá-
gunk és népeink, társadalmunk és művelődésünk kérdéseivel foglalkozni.

A magam részéről mindent megteszek, hogy minél több román író is bekapcsoljak a mi demokratikus művelődési színvonalunk emelésének a munkájába. A lap eddigi példányából is igazolhatóan láthatja ezt a törekvésemet.

A Korunkat egyenesen

INNEN- ONNAN

a román publicistákkal együtt szeretném annak idején megcsinálni!

Igen kérem, hogyha egyszer Kolozsvárra kerül, okvetlenül keresse a velem való találkozást.

Azonkívül pedig, ha akár munkatárssal, akár egyéb tekintetben segíteni tud a lap fenntartásában, segítség úgy mint régen. Megjegyzéseit, bírálatait is igen szívesen veszem.

A régi barátsággal, őszinte nagyrabecseléssel üdvözlöm: Gaál Gábor.”

(vid)

A „SZÁZADOK” — A TISZATÁJ CIKKEIRŐL

A „Századok” c. történettudományi folyóirat a közelmúltban több ízben foglalkozott a Tiszatáj történelmi jellegű cikkeivel. Tartalmi ismertetést közölt Tóth Béla Tudósítások a törökkori Szegedről című, a Tiszatáj 1966. évi 11. számában megjelent tanulmányáról; Rácz

Jánosnak folyóiratunk 1967. évi 1. számában közölt, A forradalmi erők harca a munkásegység fenntartásáért című értekezéséről, mely a jobboldali szociáldemokratáknak az általuk 1947 januárjában kierőszakolt, üzemi bizottsági választásokon elszenvedett kudarcát taglalja, valamint Sipos Géának A KISZ zászlóbonntása Szegeden című tanulmányáról, melyben az ifjúsági szövetség 1957 tavaszán történt talpraállítását ismerteti. Ez utóbbi tanulmányt a Tiszatáj 1967. 3—4. számaiban publikálták.

KRÓNIKA

táncegyüttes — kuriózumként — tűnt idők hagyományait elevenítette fel (Régi magyar nemesi táncok), Vavrincez—Molnár—Dobozi csárdásának dübörgő ritmusaira pedig valószínűleg kiporolta a színpadot. Legtöbbet tőlük, legjobbat a Vasas Központi Művészegyüttestől kapott a közönség. Gulyás—Vadas Szűret című tematikus igényű hangulatképében ötletes koreográfiára kellették életre a varjút, a madár-ijesztőt, a szőlősputtony — még a hordónak is lába kelt ekkora forgalomban. Az Építők Vadrózsák együttese és a Somogy Táncegyüttes programjában vissza-visszatérő eszközös táncként szerepelt a botos.

Népek táncai címmel ötletes, újszerű mozgáselemeket vonultattak fel a külföldi együttesek. Az NDK-beli hajerswerdai házgyárépítő kombinált táncosainak szellemes fogáskombinációkra koreografált bajor táncszvitje, a foglalkozás jellegzetes pillanatait jellegzetes eszközökkel, csákyakkal megelevenítő bányász tánc és a favágók ritmikus mozgását tánclepeléskébe rendező-formáló „Thüringiai rőzsgyűjtők” című kompozíció a tevékeny, szorgalmas ember munkaszerepét fogalmazta meg. A moldovai nép dalait, táncait szedte csoportba a román savinesti műanyaggyár együttese — azt a vibrálóan érzékeny, feszes ritmusra lélegző folklorgyűjteményt, mely sodró lendületével, lebírhatalatlan erejével Szegeden sem tévesztette el közönség-hatását. A Szovjet Udmurt Autonóm Köztársaság izsevszki gépgyárának együttesétől látott urali tánc a vasárnap délutáni sétából táncra perdülő falusi kolhozistákat idézte — Mojszejevkre emlékeztető csipkés-tarajos sasszéllepekkel, hopakkal, csoszogós törpejárással építve. Nagy sikert aratott az újvidéki Svetozar Markovic Kultúregyesület csoportjának fergeteges férfitanca, a sumadijai és Morava menti szokásokat tömör, zárt sorokra komponált kartánc, meg a Vranjéből ellesett törökös hangvételű városi és cigánytáncok komótos előadása.

A szakszervezeti néptáncgyüttesek fesztiválján hagyomány, hogy neves fővárosi együttesek záróprogramként szakmai bemutatót tartanak a Szegedi Nemzeti Színházban. A táncosoknak, szakembereknek egyaránt hasznos tapasztalatokat adó rendezvény immár harmadik éve enged bepillantást az együttesek „műhelytitkaiba”. A bemutatott produkciók a már elsajátított népi kifejezőeszközök birtokában újszerű; korszerű fogalmazásban, merészen szólnak a márról a ma emberéhez, szinkronban a modern művészetek tájékozódási érzékenységgel. Ezúttal a Bartók Béla-együttes, a Vasas művészegyüttes és az Építők Vadrózsák táncosai mutatták be modern számaikat, s a különféle koreográfiai megoldásokon lépten-nyomon átsütött a néptánc ritmikája, hangulat- és formailága. A műsor fő vonalába a Bartók Béla zenéjére készült kompozíciók kerültek, közülük is kitűnt aszimmetrikus térformával az F-dúr rondó (Vasas táncegyüttes), a finom hangvételű három Csík megyei népdal zenére lélegző, vele harmonikusan azonosuló lánytanca (Építők Vadrózsák együttes), valamint az Angoli Borbála balladisztikusan tömör előadásmódja (VDSZ Bartók Béla együttes).

N. I.

A „SZÉP MAGYAR KÖNYV 1967” C. KIÁLLÍTÁS SZEGEDEN

A Képzőművészeti és Grafikai Gyűjtemény vezetősége, a Móra Ferenc Múzeum és a Szegedi Nyomda rendezte meg 1967 legszépebb könyveinek és illusztrációinak kiállítását a Móra Ferenc Múzeumban. Július 19-én 12 órakor dr. Csongor Győző bevezető szavai után dr. P. Brestyánszky Ilona kandidátus, a Képzőművészeti és Grafikai Gyűjtemény vezetője nyitotta meg.

A tárlókban az országos Szép Könyv versenyen részt vett és díjat nyert kiadványokat helyezték el. Több mint 4000 könyv közül választották ki azt a 23-at, melyet díjaztak, 3 művet az első, 3 külön díjjal tüntettek ki, 33 pedig dicséretben részesült. A díjazott könyvek között szerepel az Új kor nyitánya, Bori Imre—Körner Éva Kassák irodalma és festészete c. műve, és Petőfi Sándor János vitéz-e; mindhárom a Kossuth Nyomda terméke. Gyurkó László Lenin, október c. műve az Athenaeum Nyomda munkáját dicséri, a Révai Nyomdából került ki Pogány Frigyes Róma c. című illusztris könyve. Az első díjat külön díjjal

KRÓNIKA

tüntette ki a Biblioteca Corvinianát, a Kner Nyomda munkáját.

A díjazott könyvek között szerepelnek a Szegedi Nyomda készítményei is, így Hegedűs Géza Theuszus című műve Beck Péter tipográfiájával, Hinz Gyula rajzaival; Képes Géza Kő és festék című könyve Sebestyén Lajos tipográfiájával és Dezsélyi Miklós—Hernády Ferenc A magyar hajózás története, Márkus Bálint tipográfiájával. A Szegedi Nyomda termékeiből kiállították még Domokos Dísznövénytermesztés című szakkönyvét, a Móra Ferenc Múzeum és a Tiszatáj új, grafikákkal díszített fedőlapú számait is.

A paravánokon az év legszebb illusztrációi láthatók, többek között Reich Adám, Hinz Gyula, Würtz Adám, Szántó Pirooska, Kass János grafikái. A nyomda által készített újságok, napilapok, folyóiratok és időszaki kiadványok teszik teljessé a kiállítást.

LACZÓ KATALIN

IV. SZEGEDI FOTOSZALON 1968

A Szegedi Ünnepi Hetek rendezvénysorozatában már negyedszer visszatérő színtölt a Fotoszalón kiállítása. Kovács István, a Szegedi Fotoklub elnöke üdvözölte a résztvevőket az augusztus 2-i megnyitón, majd Réti Pál, a Magyar Fotóművészek Szövetsége elnökségi tagja, a Népművelési Intézet munkatársa nyitotta meg a kiállítást.

Szegeden negyedik alkalommal nyílt meg az amatőr országos kiállítás, melyen 14 klub 138 képpel jelentkezett. 10—10 képpel szerepel a debreceni, budapesti, békéscsabai, ceglédi, bajai, váci, dunaujvárosi, győri, kecskeméti, pécsi, miskolci, nagykanizsai és szegedi klub, s elküldték alkotásaikat a lengyelországi Szczecinkie klub tagjai is.

A kiállítás az amatőr fotokluboknak adott lehetőséget, hogy nyilvánosság elé hozzák képeiket. Technikailag, művészetileg, tematikailag változatos anyag ez, melyben a hagyományos technikával készült képek mellett megtalálhatók a nonfiguratív, csak absztrakt formákra alapozók is.

A zsűri négy klub munkáját díjazta. A Magyar Fotóművészek Szövetsége tiszteletdíját a Szegedi Fotoklub, a Népművelési Intézet tiszteletdíját a Miskolci Fotoklub, Szeged m. j. Városi Tanács Művelődési Osztályának tiszteletdíját a Budapesti Fotoklub és a Foto című lap tiszteletdíját a Győri Fotoklub kapta. A Budapesti Fotoklub színes kollekciójából Réti Pál Piros levelek, Jaksity László Őszi erdő és Czeizing Lajos. Tél az erdőben című képei színösszeállításukkal fogják meg a nézőt, Módos Gábor Paprika és Kovács Tamás Tojás című munkái tárgyiaságukkal. A győri klub a képek nagyfokú realitása miatt kapta a díjat. Különösen kiemelkedik a kollekcióból id. Rácz Endre Parasztportré-ja. A Miskolci Fotoklub képei közül Adorján Sándor felvétele, a Házsor jegenyékkal és Tarcali Béla munkája, a Falusi ház. A szegediek közül különösen érdekes Horváth Dezső Szik című felvétele, annál is inkább, mert a korábbi képei között megtaláljuk a gondolati és technikai előzményeket is. Dr. Porszász János Inferno-ja a téma és technika egységével emelkedik ki.

A modern képzőművészetek egyik ágának képviselői nyilatkoztak ezen a tárlaton. Az alkotók a világ jelenségeinek megismerését akarják elősegíteni és bátor művészi képzelettel újat alkotni. Úgy érezzük, nem eredménytelenül.

(—ó —n)

DUGONICS-REFLEXIÓK

A Tiszatáj júliusi számában Kovács Sándor Iván Dugonics András ünnepzése Szegeden című cikkében a szegedi író életművének tudományos feltárását, műveinek újra való kiadását sürgeti. Nos — e kívánások közül egy megvalósulóban van. Előreláthatólag még ez évben megjelenik Dugonics életrajzi bibliográfiája a Városi Tanács, a József Attila Tudományegyetem Könyvtára és a Városi Somogyi-könyvtár együttműködése révén. A bibliográfia a teljesség igényével igyekszik összegyűjteni az író műveinek kiadásait, valamint a róla szóló irodalmat. A könyvészeti munka ilyen későbbi megjelenése azért is szerencsés, mivel így az évforduló kapcsán megjelent közleményeket is tartalmazhatja.

INNEN- ONNAN

P. SZENTMÁRTONI KÁLMÁN

székely népmese-gyűjtő 1968. június 11-én meghalt Kolozsvárott. Halála a rendkívül gazdag erdélyi folklorisztikai gyűjtés egyik legszorgalmasabb munkásának hagyatékára hívta föl a figyelmet. P. Szentmártoni Kálmán népmese-gyűjtő munkája dédapján és nagyanyján keresztül Kriza János gyűjtésének forrásaira vezethető vissza. Székely népmesék című kötete 1944-ben jelent meg Kolozsvárott visszhangtalanul, és a háború viharában szinte el is tűnt. Most F a r a gó József kolozsvári néprajztudós, aki az Utunk 28. számában búcsúztatta az elhunyt folkloristát, A szó l o m a d á r címmel készített elő kiadásra P. Szentmártoni Kálmán népmese-gyűjtőmunkáját.

SALAMON ERNŐNEK

a két háború közti erdélyi magyar irodalom nagy proletárköltőjének szobrot állítottak az idén Gyergyószentmiklóson. Most örömmel olvastuk a hírt, hogy Salamon Ernőnek elkészült az újabb „emlékműve” is: M a r o s i Péter kolozsvári kritikus, irodalomtörténész befejezte Salamon Ernőről szóló monográfiáját. P á n d i Pál híres vitakönyve (El-süllyedt irodalom? 1963.) után tehát lesz méltó Salamon monográfia is, mely ott készült, ahol a költő élt, s a kortárs írta. Reméljük, hogy hamarosan megjelenik.

INNEN- ONNAN

CSANDA SÁNDOR: ELSŐ NEMZEDÉK

című könyvét kaptuk Pozsonyból. A kötet részletes bírálatára még visszatérünk. Előljáróban azt szeretnénk itt leírni, hogy Fábry Zoltán, Turczel Lajos és Csanda Sándor eddigi munkásságából kirajzolódik a két háború közti csehszlovákiai magyar irodalom története. A monográfikus földolgozás még nagyon hiányzik, de Csanda újabb kötetével, mely 74 íróportrét tartalmaz, s régebbi kötetének (Hidak sorsa, 1965) néhány elméleti tanulmányával a két háború közti csehszlovákiai magyar irodalom monográfiájának legalapvetőbb munkálatai elkészültek.

(i. m.)

KRÓNIKA

Ezzel egyidejűleg elkészül Dugonics Somogyi-könyvtárban levő könyvtárotredékének teljes katalógusa is, mely az író érdeklődési körére, forrásaira vehet fényt. E munka azonban mindmáig nem talált kiadóra.

A Somogyi-könyvtárban a bibliográfiai elkészülte után Dugonics műveit továbbra is együtt tartjuk. A könyvtár igyekszik megszerezni a még hiányzó műveket is. Ennek köszönhető, hogy a Dugonicsról szóló cikkek, tanulmányok kis kivétellel már mind hozzáférhetők a könyvtárban, ha másként nem, mikrofilmen vagy fotokópia alakjában. A Somogyi-könyvtár éppen most tárgyal egy kallódó Dugonics-kézirat megvételéről is.

Dugonics relikviáinak gyűjtése tehát ha csöndben is, de folyik. Tudomásom szerint azonban a fiatalon elhunyt Dugonics-kutató — Kordé Imre — rendkívül gazdag mikrofilm-nyaggal rendelkezett, mely az Országos Széchényi Könyvtárban levő kéziratok felvételeit is tartalmazta. Hasznos lenne ezek hollétét kinyomozni és azokat is megszerezni a Somogyi-könyvtár számára.

Végezetül még egy megjegyzés! Dugonics összes műveinek kiadását már az 1860-as években tervezte Burger Zsigmond. Ez a terv az akkori irodalombarátok részvételéségén bukott el. A mai irodalombarátok bizonyára szívesen vennék kézbe a „szögedi” író — legalább — legfontosabb műveit, s reméljük, hogy e törekvés nem a kiadók részvételéségén fog elbukni most.

GYURIS GYÖRGY

A JUHÁSZ GYULA KRITIKAI KIADÁS V. KÖTETE

Nemrég jelent meg az Akadémiai Kiadónál Juhász Gyula összes művei kritikai kiadásának ötödik köteté. A verseket közlő három első kötet után ezzel a kiadvánnyal indult meg a költő prózai írásainak tudományos feltárása. Ez a kötet az 1898–1917 közötti Juhász-prózát közli Grezsa Ferenc és Illia Mihály sajtó alá rendezésében. A kiadvány kritikai ismertetésére visszatérünk.

● OLVASÓK ● SZERKESZTŐK ● OLVASÓK ●

Olvasóinktól újabb levelek érkeztek:

Milánói olvasóinktól kaptuk az alábbi üzenetet egy Klee-reprodukció hátlapján:

„Kedves Tiszatáj!
Remek az új műanyag borító, de még remekebb az, hogy az erdélyi és délvidéki irodalomról hallhatunk végre. Csak így tovább!”

Flora Mazzini, Milano

Szegedről Szabó Mihály írja:

Több mint másfél éve, hogy minden hónap elején örömmel veszem kézbe a feltámadt Tiszatáj-at. Külön örömmel tölt el az, hogy nemcsak tartalmi színvonalra emelkedett, hanem kiállítás is művészebbé vált.

Most azonban a legutóbbi szám borítása elégedetlenséget váltott ki belőlem. A gondolat annyiban nagyszerű, hogy időálló borítást kapott a folyóirat, de egy nagy veszteséget is a számlájára kell írnom: A folyóirat szinte legértékesebb sorozata, a „Kis szegedi művészettörténet” áldozatul esik ennek az újításnak. A műanyag borítóra írt szöveg, mire az olvasóhoz kerül, sajnos, megkopik, letörődik, hiányossá, olvashatatlaná, értékelhetetlenné válik.

Gondolom, hogy ez az újítás nem végleges, mint ahogy az eddigiek sem voltak örök életűek. Újítsunk rajta még egyet! Maradjon a régi fedőlap a művészettörténeti áttekintéssel és a címlapon megszokott reprodukciókkal, és borítsuk be műanyag lappal.

Lehet, hogy nem megvalósítható az elképzelésem, valószínűleg ennél jobbat is talál a szerkesztő gárda, de mindenesetre vegyék figyelembe, hogy az első és az utolsó oldal is érdeklí az olvasókat.

Öszinte örömmel kivárom a következő Tiszatáj-at.

A leveleket, észrevételeket köszönettel vettük, s olvasóink figyelmébe ajánljuk elmúlt számunk szerkesztői választát. (A szerk.)